

EEN EN ANDER BETREFFENDE DE GRIENDCULTUUR IN ONS LAND

door
P. J. DROST.
(vervolg).

De heer W. C. Meijerink te Doorn verschaftte mij destijds eenige aardige gegevens over het verloop der prijzen in achtereenvolgende jaren van bepaalde griendperceelen. *1e. 3 ha snijteen, aangelegd in 1899 (vroeger weiland).*

Jaar.	Aantal bossen op 15 cm, omtrek 80 cm.	Prijs per vim (104 bos) in guldens.	Bruto opbrengst. in guldens.	Aanteekeningen.
1899	570	11	55.—	pinteen.
1900	1577	14 en 16	226.56	
1901	2325	18	402.48	
1902	2308	20	443.—	
1903	2295	26 en 27	586.21	
1904	2600	44 en 42	1071.03	
1905	2548	45 en 49	1157.37	
1906	2567	50 en 49	1170.53	
1907	2505	53	1276.65	
1908	1408 1.6 ha ...) 720 1.4 ha ...)	39	813.98	ged. gestikt.
			388.—	
1909	1121 1.6 ha ...	36	661.68	
1910	1147 1.6 ha ... hoephout 1.4 ha	60	250.—	ged. hoephout.
1911	1693	62 en 72	1073.41	
1912	1806	60 en 70	1113.05	
1913	1687	23 en 27	398.82	wilgenhaantjes-
1914	1437	37 en 47	569.98	schade
1915	1417	41 en 48	598.50	
1916	1375	66 en 68	883.34	
1917	1351	135 en 133	1742.53	
1918	1113	215 en 220	2322.64	
1919	1086	205	2140.60	
1920	1126	200	2165.20	
1921	864	62 en 64	521.90	
1922	941	66	597.10	
1923	808	76 en 80	608.52	
1924	877	170	1433.44	
1925	805	140 en 145	1098.84	
1926	744	88	629.47	
1927	640	86 en 90	544.39	

1928	686	76 en 82	516.32
1929	652	86 en 78	518.37
1930	722	54 en 46	353.35
1931	700	20 en 22	139.80

2e. 2.75 ha *griend*, aangelegd in 1907 (vroeger weiland).

Jaar.	Aantal bossen.	Prijs per vim	Bruto opbrengst.	Opmerkingen.
1907	463	25 en 39	161.74
1908	1944	41 en 39	738.33
1909	2021	26 en 36	646.57
1910	2372	37 en 42	925.78
1911	2251	47 en 49	1048.38
1912	2284	38 en 46	962.08
1913	2081	33 en 40	760.41
1914	1416	24 en 25	336.76 stikteen.
1915	—		850.—
1916	3-j. waardenhout			
1917	1680	86 en 102	1579.30
1918	1522	166 en 198	2783.—
1919	1272	132 en 178	2042.33
1920	1317	135 en 200	2336.90
1921	944	32 en 54	446.54
1922	1074	32 en 70	649.42
1923	766	38 en 64	443.82
1924	704	150	1015.35 0.75 ha is uitgerooid.
1925	776	140	1044.54
1926	626	72	433.38
1927	333	52	166.45 stikteen.
1928	—	—	—
1929	—	—	—
1930	4-j. waardenhout 390.—			
1931	stikteen voor het snijden weggegeven.			

3e. Van een aantal perceelen 3-jarig *griendhout* onder Kuitenburg werden in het seizoen 1930/31 de navolgende opbrengsten verkregen.

Holl. rijshout	4500 bos per ha.
Latten	200 " " "
Palen	59 " " "
Kort kit)	60 " " "
Lang kit)	75 " " "
Karreband)	124 " " "
Haringband) Hoephout.	330 " " "
Achtvoeters)	200 " " "
Negenvoeters)	8 " " "
Tienvoeters)	100 " " "

Boonestokken	210	"	"	"
Stokken en pothout	28	"	"	"

De prijs van het hoephout varieerde toen van 55 tot 75 cent per bos. (In 1926/27 van 75 tot 100 cent per bos).

4e. Najaar 1931 werd te Laag-Zuthem onder Zwolle de volgende opbrengst van een 3-jarige griend verkregen.

Holl. rijshout	± 5000	bos	per	ha.
Latten	275	"	"	"
Palen	510	"	"	"
Hoephout	620	"	"	"
Boonestokken	43	"	"	"
Harkenstelen	32	"	"	"

In 1933/34 werd te Laag-Zuthem nog een klein partijtje prima gesorteerd hoephout verkocht voor 20—25 cent per bos, terwijl de snijteen voor prijzen van 10 tot 15 cent per bos werd verhandeld.

Aanleg der grienden.

De aanleg van grienden heeft op verschillende wijzen plaats. De werkwijze bij den aanleg eener buitendijksche griend, waar geregeld op- en neergaande waterstanden voorkomen, zal anders moeten zijn dan bij een binnendijksche griend. We zullen ons hier bij de behandeling bepalen tot de algemeene wijze van aanleg op binnendijksche gronden.

Het is van groot belang, bij een meerjarige cultuur als de griendcultuur, vóór den aanleg aan een goede bodemvoorbereiding alle zorg te besteden.

In de eerste plaats wordt voor een afdoende ontwatering zorggedragen. Bij het graven der ontwateringssloten houde men tevens rekening met de mogelijkheid van houtvervoer per boot. Immers, in ons polderland of laag gelegen terreinen is vervoer per as niet mogelijk of uiterst moeilijk en is men meer aangewezen op waterwegen.

Voor laag gelegen terreingedeelten worden wel rabatten aangelegd. Hier graaft men dan op korte afstanden veel sloten en hoogt met de grond uit de sloten het tusschenliggende terrein op. Deze wijze van aanleg wordt nog wel eens toegepast op afgegraven terreinen bij steenfabrieken langs onze rivieren.

Grondbewerking.

Naast een afdoende ontwatering is het noodzakelijk, een rationeele grondbewerking toe te passen. De diepte van bewerking houdt vanzelf verband met de grondgesteldheid, den aard en structuur van den bodem. In 't algemeen zal men 40—60 cm of gem. 50 cm diep bewerken en wel op de navolgende wijze:

1e. *Door diepspitten.* Deze wijze van bewerking is wel goed, doch duur. Men is in staat de grondlagen op de juiste plaats te brengen en eventueele harde lagen beter dan met eenig werktuig, te breken.

Het *spitten* geschiedt in accoord tegen prijzen van f 300.— tot f 700.— per ha, al naar den grond.

2e. *Door ploegen.* Vooral voor terreinen met een gunstige ligging en een niet te moeilijke grondgesteldheid is ploegen, hetzij met paarden, hetzij met motoren, niet alleen een goede, doch tevens een voordeelige werkwijze. Ten einde de vereischte diepte van bewerking te krijgen, zal het noodig zijn, na de ploeg, met een ondergrondsplough of andere ploeg te volgen. Bij paarden-trekkracht zal men 2 ploegen gebruiken, bij motorische kracht zal het mogelijk zijn, de diepe bewerking in eens te verkrijgen.

W a g n e r geeft in „Korbweidenbau van W i s s m a n n” aan, dat ook in Duitschland de stoomploeg veel is gebruikt.

Bij *ploegen* kunnen de *kosten der grondbewerking* tot de helft der hiervoor voor spitten genoemde bedragen teruggebracht worden (nl. f 150.— tot f 350.— per ha).

Deze grondbewerking geldt zoowel voor hak- als snijgrienden. Hout en wortels worden zooveel mogelijk opgeruimd.

Het is zeer gewenscht, vooral voor de zwaardere gronden, de grondbewerking vóór den winter uit te voeren, wanneer men het volgende voorjaar althans instekken wil. De losse grond moet goed kunnen doorvriezen, bezakken en zich gaan zetten.

Het gedurende het voorjaar bewerken van den grond en daarna planten, is niet aan te bevelen en kan alleen op meer zanderige gronden toepassing vinden.

Het stekhout.

Evenals een doelmatige grondbewerking en ontwatering voor de griënd jarenlang van invloed zijn op de exploitatie, is ook de keuze der wilgensoort en het gebruik van goed stekhout van het allergrootste belang.

Bij den aanleg van grienden wordt uitsluitend stek gebruikt. Het bepoten van den grond geschiedt op verschillende wijzen, terwijl de leeftijd uiteenlopend is en de afmetingen verschillend zijn. De stekken worden genomen van 1—4 jarig hout, bij voorkeur uit krachtig groeiende snij- of hakgrienden. Het *poot- of stekhout* moet *gezond en niet door insecten of op andere wijze beschadigd zijn*. Het hout moet verder glad en niet te veel vertakt zijn geweest (sterk afgesnoeid). De vele snoeiwonden werken uitdroging in de hand. Men zoekt dus, bij de keuze van poothout, wel het beste en gezondste hout uit, dat de grienden opleveren. *Doch het is de vraag of op deze wijze wel een juiste selectie wordt toegepast.* Weet men wel

met zekerheid, dat men de gevraagde soort ontvangt? Komen er bij groote vraag naar stekhout tusschen de gekochte stek geen minderwaardige exemplaren voor?

Is bij onze landbouwgewassen de vraag naar prima zaad- of pootgoed, ook door kleinere afnemers, algemeen, bij de vraag naar wilgen-stekhout wordt — althans in ons land — weinig of niet gevraagd naar soort of soortechtheid. Als het poothout er uiterlijk maar goed en gezond uitziet, is men al tevreden.

Het behoeft geen betoog, dat men dan ook meermalen de gevolgen van het gebruik van minder goed poothout kan waarnemen. M.i. moet hier een van de oorzaken van den achteruitgang der grienden of althans van den teruggang in opbrengsten worden gezocht. Dr. van Daalen heeft o.m. met den heer Meijerink te Doorn selectie proeven aangelegd met stekhout van goede struiken.

Onze Duitsche bureu begingen dezelfde fout. Gedurende de oorlogsjaren, toen veel teenhout voor allerlei legerbenoedigheden werd gebruikt, werden de grienden, tengevolge van 't gebrek aan arbeidskrachten, onvoldoende onderhouden.

Na den oorlog werd, mede door veel vraag naar teenhout, de cultuur weer goed opgezet. Duitschland moest veel grondgebied, waar groote oppervlakten met wilgen bezet waren, afstaan en ging toen de overgebleven oppervlakten uitbreiden. Vooral kleinere boeren gingen naast het landbouwbedrijf de wilgencultuur beoefenen. König wees reeds in 1913 in de door hem bewerkte nieuwe druk van het leerboek der griendcultuur van Krahe op de noodzakelijkheid van selectie van wilgen. Krahe nam voor dien tijd reeds proeven met zaaien van wilgen en selectie van struiken en richtte zelfs een salicetum in, waarin ook vele soorten en variëteiten uit het buitenland werden verzameld.

Ook de „Verein Deutscher Korbweidenzüchter“ richtte in de omgeving van Berlijn een salicetum in, waarin alle soorten en variëteiten aangeplant zijn, die in binnen- en buitenland voorkomen. Nauwkeurig worden de resultaten in groei, de kwaliteit en de technische eigenschappen van het hout op verschillende gronden nagegaan. In 1925 werd voor de eerste maal de keuring (Anerkennung) van wilgen door de Deutsche Landwirtschafts Gesellschaft en de Landwirtschaftskammer in Breslau ingevoerd.

In Oostenrijk kan de Bundeslehranstalt für Pflanzenbau zich met levering van goede soorten belasten.

Organisaties en particulieren werkten hier dus samen ter verkrijging van soortecht poothout.

Ritterguthbesitzer H. Schmidt in Silezië beschrijft in de Ill. Landw. Zeitung van 14 Februari 1930 uitvoerig, hoe hij in 1923 op aanwijzingen van den vakman Paul Kaiser,

redacteur van het vakblad „Der Deutsche Korbweidenzüchter“, begonnen is met selectie van wilgen. De bereikte resultaten waren ook financieel zeer gunstig.

Om kort te gaan, de Duitschers zijn ons hier ver voor en geven ons menige goede aanwijzing. In ons land wordt echter op dit gebied nog weinig gedaan. Hoogstens betreft men poothout van de buren en probeert eens een nieuwe soort of variëteit.

Terugkeerend tot het poothout zien we in ons land, dat dit afgeleverd wordt in pootlatten, d.z. ± 2 m. lange latten, waaruit de stek gesneden wordt. Ook wordt de stek wel op lengten van 45 cm in bossen gebonden, afgeleverd. Deze stekken drogen echter nog wel eens uit, vooral als men grootte oppervlakten moet inplanten.

Men zet de stek ruim 30 cm diep in den grond, dus 10—15 cm. boven den grond.

Plantwijdte.

Men plant op verschillende afstanden, al naar de streek. *Hakgrienden* worden meestal gestekt op afstanden van 50—90 cm in de rij en met denzelfden afstand tusschen de rijen. Men gebruike hier lange stekken, mede met het oog op 't later eventueel loswaaien der stoven.

Bij dezen plantafstand heeft men ruimte genoeg om — ook na 't soms sterk uitstoelen der stoven — geregeld goed te kunnen wieden en schoonmaken.

Snijgrienden worden gestekt op korteren afstand; de laatste ste jaren zelfs zeer dicht. Ook neemt men de stek wat korter, b.v. tot 30 cm. De afstanden varieeren van 20 tot 40 cm. in de rij en de rijen-afstand van 30—60 cm. Men heeft daardoor veel stekken noodig.

In de Wiener Landwirtschaftliche Zeitung van 9 Augustus 1930 geeft Ing. Wolfgang Wettstein plantafstanden van 10 : 60 . 10 : 50. 10 : 40 . 8 : 50 en 8 : 60 cm. op.

Keuze der soorten.

Bij den aanleg van griend is het ook steeds de vraag, welke wilgensoort(en) men gebruiken zal. Het liefst ziet men een wilgensoort, die groote opbrengsten kan geven en veel loten op één stoof kan vormen. Een soort, die lang, recht en glad hout, liefst met weinig verloop in dikte, vormt.

Verder moet het hout, vooral in snijgrienden, voldoende taatheid bezitten en geschikt zijn om te schillen.

Bij het meer of minder groot aantal eischen, dat men aan een wilgensoort stelt, speelt de keuze bij de *grondgesteldheid* een belangrijke rol.

Het is wel bekend, dat de bodem invloed heeft op de kleur der wilgen. De kleur van sommige soorten, b.v. op zand- en kleigrond, is vaak sterk uiteenlopend en wijzigt zich bij het overbrengen van zand op klei of omgekeerd.

Nu is er wel *geen andere inlandse houtsoort*, waar in de natuur en bij de cultuur zich zooveel kruisingen voordoen, als bij de wilgenfamilie. De juiste erkenning en het te naam stellen der wilgen is dan ook uiterst moeilijk. Het is echter niet mijn bedoeling — en dit ligt ook buiten mijn bestek — hier een botanische beschouwing over de wilgensoorten te geven. Daarom zullen wij alleen de in ons land het meest in de grienden gebruikte wilgensoorten — gemakshalve zullen we maar niet van variëteiten spreken — beknopt behandelen.

In 't algemeen kan worden opgemerkt, dat de wilgen hooge eischen aan den grond stellen en echte lichthoutsoorten zijn.

De kennis der te gebruiken wilgensoorten berust in ons land bijna uitsluitend op praktische ervaring. De verschillende griendbazen en griendhouttelers, gebruiken dan ook veel eigen en plaatselijke hamen, wat met de zoeven genoemde groote verscheidenheid van soorten en variëteiten de verwarring nog grooter maakt.

(Wordt vervolgd).

UIT DE DAGBLADEN.

Algemeen Handelsblad, 5 Sept. 1934.

DE GRIENDCULTUUR.

Op vragen van den heer *Weitkamp* betreffende het nemen van maatregelen van regeeringswege tot het verlenen van steun aan de griendcultuur en het mandenmakersbedrijf, heeft minister *Steenberghe* geantwoord, dat het hem bekend is, dat de griendcultuur annex het mandenmakersbedrijf in moeilijke omstandigheden verkeert. Hij meent intusschen, dat als bekend mag worden verondersteld, dat bij verschillende steunbeschikkingen reeds aanzienlijke bedragen voor steun aan de griend- en rietcultuur beschikbaar zijn gesteld, terwijl meer speciaal voor de mandenmakers maatregelen getroffen zijn ten aanzien van hun export. Een onderzoek is nog aanhangig naar de vraag, of, met inachtneming van de beschikbare middelen, meer steunmaatregelen mogelijk zijn.
